

УДК 316.4:355.4(73+533)

Любов Корнійчук,

кандидат історичних наук, старший викладач

кафедри міжнародних відносин,

Національний університет «Острозька академія»,

liubov.korniichuk@oa.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-0541-5884;

Дар'я Фоменюк,

магістрантка освітньої програми «Міжнародні відносини»,

Національний університет «Острозька академія»,

daria.fomeniuk@oa.edu.ua

ORCID ID: 0009-0006-8234-676X

DOI 10.29038/2524-2679-2023-02-157-168

ПОЗИЦІЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ЩОДО ВІЙНИ В ЄМЕНІ

У статті проаналізовано позицію Сполучених Штатів Америки щодо громадянської війни в Ємені, яка триває вже восьмий рік та спричинила в державі жахливу гуманітарну кризу. Регіональні актори, такі як Саудівська Аравія, ОАЕ, Іран та деякі терористичні угруповання, мають власні інтереси в Ємені, що досить ускладнює ситуацію стосовно врегулювання кризи. У дослідженні схарактеризовано мотиви підтримки Сполученими Штатами Америки дій коаліції на чолі із Саудівською Аравією, яка не змогла зупинити протистояння ворогуючих сторін, а лише загострила й стимулювала його перетворення в кровопролитний конфлікт між внутрішніми, регіональними й глобальними гравцями. З'ясовано, що одним із важливих мотивів утручання США до конфлікту в Ємені була боротьба з тероризмом, адже, наприклад, діяльність осередків Аль-Каїди на Аравійському півострові розглядалася як загроза національній безпеці, адже ймовірним лишалось поширення діяльності терористів за межі регіону. Проаналізовано зміни в підході США до політики щодо Ємену після приходу до влади Джо Байдена, акцентовано на тому, що Вашингтон на сьогодні надає значну гуманітарну допомогу єменському уряду. Також окреслено зусилля американського уряду, що спрямовані на боротьбу зі спробами Ірану допомагати повстанцям-хуситам у війні, зокрема операції з вилученням США зброї, яка направлялася хуситам. Указано на дипломатичні зусилля Вашингтону та проілюстровано

його роль в укладанні перемир'я між воюючими сторонами весною 2022 р. У дослідженні констатовано, що військова участь США та поставки американської зброї коаліції на чолі із Саудівською Аравією стали однією з причин того, що конфлікт набув затяжного характеру. Зазначено, що Сполученим Штатам варто припинити будь-які військові втручання, у тому числі й продаж зброї, зосередивши натомість свою увагу на гуманітарній допомозі Ємену. Державі потрібно відновити довіру своїх близькосхідних партнерів і працювати над стратегіями управління після завершення війни. **Ключові слова:** США, Ємен, Саудівська Аравія, хусити, війна, терористичні організації, гуманітарна криза.

Liubov Korniiichuk,

National University of Ostroh Academy,
ORCID ID: 0000-0002-0541-5884;

Daria Fomeniuk,

National University of Ostroh Academy,
ORCID ID: 0009-0006-8234-676X

THE POSITION OF THE UNITED STATES OF AMERICA REGARDING THE WAR IN YEMEN

The article analyzes the position of the United States of America regarding the civil war in Yemen. The war has been going for the eight year and has caused a terrible humanitarian crisis in the country. Regional actors such as Saudi Arabia, the UAE, Iran and some terrorist organizations have their own interests in Yemen, which complicates the situation in terms of resolving the crisis. The study describes the motives of the United States of America's support of the coalition led by Saudi Arabia, which could not stop the confrontation between the opposing parties, but only exacerbated and stimulated its transformation into a bloody conflict between domestic, regional and global actors. It was studied out that of the important motives of the US intervention in conflict in Yemen was the fight against terrorism. The activity of Al-Qaeda in the Arabian Peninsula was considered a threat to national security, because the spread of terrorist activity beyond the region remained probable. The authors analyzed changes in the US approach to Yemen policy after Joe Biden came to power, emphasizing that Washington currently provides significant humanitarian aid to the Yemeni government. It also outlines the US government's efforts to combat Iran's tries to aid the Houthi rebels in the war, including operations to seize arms destined for the Houthis. The diplomatic efforts of Washington are indicated and its role in a truce between the warring

parties in the spring of 2022 is illustrated. The study states that the military participation of the United States and the supply of American weapons to the coalition led by Saudi Arabia became one of the reasons that the conflict became protracted. It is noted that the United States should stop any military interventions, including the sale of weapons, and instead focus its attention on humanitarian aid to Yemen. The country should rebuild the trust of its Middle Eastern partners and work on governance strategies after the end of the war. **Key words:** the USA, Yemen, Saudi Arabia, Houthis, war, terrorist organizations, humanitarian crisis.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Близький Схід уже довгий час перебуває в полі зору американського уряду, зважаючи на великі ресурси, якими володіють країни регіону, та нестабільність наявних режимів. США впродовж тривалого часу залишаються провідним гравцем у регіоні, а отже, не могли оминати увагою ситуацію в Ємені, де вже вісім років триває кровопролитна війна. Конфлікт, який спочатку трактували як громадянську війну, за ці роки перетворився на проксі-війну, де воюючими сторонами виступають підтримувані Іраном повстанці-хусити, які скинули уряд Ємену, багатонаціональна коаліція на чолі із Саудівською Аравією, а також войовничі ісламістські угруповання та сепаратисти. Регіональні й глобальні актори мають власні інтереси в цій війні, яка вже стала найгіршою гуманітарною катастрофою ХХІ ст. й може перетворитися й на найбільш кровопролитний конфлікт цього самого періоду. Дослідження позиції США щодо війни в Ємені є важливим, зважаючи на те, що Вашингтон, починаючи з 2015 р., допомагав коаліції на чолі із Саудівською Аравією, тому фактично теж є причетним до гуманітарної катастрофи, яка охопила державу. По-друге, реакція США на події, які відбуваються в Ємені, та їх взаємодія з регіональними гравцями впливають на сприйняття близькосхідними країнами війни в Україні. Крім того, останні спроби Китаю примирити Іран і Саудівську Аравію в перспективі можуть змінити геополітичну обстановку в регіоні, послабивши не лише регіональне, а й глобальне лідерство США, а також вплинути й на Україну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці недостатньо досліджено позицію США щодо війни в Ємені, закордонні вчені також розглядали це питання досить фрагментарно. Зокрема, Е. Гагедорн проаналізувала кількість гуманітарної допомоги, яку надали США Ємену з початку конфлікту та дослідила зусилля адміністрації

Дж. Байдена щодо збільшення фінансової підтримки Ємену [2]. Л. Гартіг й У. А. Гетевей у своїй спільній праці проаналізували історичний контекст залучення Вашингтона в єменський конфлікт і його антитерористичні кампанії в Ємені [3]. С. Помпер та М. В. Ганна зосередилися на дипломатії США як одному зі шляхів вирішення війни та ролі Вашингтона в досягненні перемир'я між протиборчими сторонами навесні 2022 р. [5]. А. Шелайн детально проаналізувала умови весняного перемир'я 2022 р., а також дослідила наслідки воєнних дій для цивільного населення Ємену [7]. Проте в науковій літературі бракує цілісного аналізу позиції США щодо врегулювання протистояння в Ємені, що зумовлює дослідницький інтерес до запропонованої в статті теми.

Мета статті – проаналізувати позицію США щодо єменського конфлікту та з'ясувати ймовірні сценарії політики держави щодо Ємену в перспективі.

Методика дослідження. У дослідженні застосовується системний підхід, що дає змогу встановити взаємопов'язаність окремих подій і їх вплив на формування стратегії США щодо Ємену, а також сприяє формуванню цілісної картини залученості США до врегулювання єменської кризи. Завдяки методу аналізу вдалося простежити особливості геополітичної обстановки довкола Ємену. Івент-аналіз та хронологічний метод сприяють аналізу процесу перебігу війни й зовнішньополітичних дій США. Із метою прогнозування політики США щодо Ємену в дослідженні використано прогностичний метод.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ємен довгий час боровся з релігійними та культурними відмінностями між його північчю й півднем і спадщиною європейського колоніалізму. Сучасна єменська держава утворена в 1990 р. в результаті об'єднання Єменської Арабської Республіки, яку підтримували США та Саудівська Аравія, на півночі, й Народної Демократичної Республіки Ємен, котру підтримував Радянський Союз, на півдні. Алі Абдалла Салех, який правив Північним Єменом із 1978 р., прийняв керівництво новою країною. Хусити – зейдитсько-ісламський релігійно-політичний збройний рух із північного Ємену – шість разів повставали проти Салеха протягом 2004–2010 рр., звинувачуючи єменський уряд у дискримінації зейдитського населення. Сполучені Штати Америки підтримали Салеха на початку 2000-х років, коли боротьба з терористичними угрупованнями, насамперед Аль-Каїдою, стала головною регіональною проблемою Вашингтону. У 2000 р. Аль-

Каїда здійснила напад на військовий корабель ВМС США USS Cole в єменському порту Аден, унаслідок якого загинуло 17 американських військовослужбовців [6]. На той час це був один із найзначніших нападів Аль-Каїди.

Однак лише у 2009 р. Ємен став фронтом першої ланки антитерористичної кампанії США в регіоні. Вашингтон почав розробляти ефективну програму боротьби з тероризмом, насамперед з Аль-Каїдою на Аравійському півострові (АКАП) [3]. Ситуація різко змінилася, коли у 2012 р. в Ємені розпочалася «арабська весна», було повалено уряд Салеха, а на зміну йому прийшов Абд Раббо Мансур Гаді, котрий активно став співпрацювати зі США: протягом наступних двох із половиною років США провели одну з найінтенсивніших антитерористичних кампаній у Ємені. Вашингтон почав постачати зброю єменському уряду, а сили спеціальних операцій США об'єдналися з єменськими силами, допомагаючи їм здійснювати військові операції. Як наслідок, удалося витіснити АКАП із південних і центральних регіонів у Ємені. Проте новий лідер погано справлявся із внутрішньою ситуацією в країні й наприкінці 2014 р. хусити увірвалися до Сани та скинули єменський уряд. Коли в січні 2015 р. Сана остаточно перейшла під контроль хуситів, то з метою нейтралізації загроз регіональній безпеці у конфлікт втрутилася коаліція на чолі із Саудівською Аравією. Упродовж березня-квітня 2015 р. тривала операція «Буря рішучості», яку підтримали Сполучені Штати Америки та розпочали постачати зброю Саудівській Аравії. Водночас Іран почав надавати власну підтримку хуситам [3], перетворивши таким чином Ємен на місце проксі-війни між регіональними й глобальними суперниками. У результаті операції істотно постраждала інфраструктура держави, збитків зазнавало переважно цивільне населення, військові дії не сприяли стабілізації ситуації в Ємені. Хоча повстанці-хусити не становили прямої загрози для США, проте їхні напади на інфраструктуру й територію Саудівської Аравії загрожували важливому партнеру держави, чим і продиктована була підтримка дій коаліції у Ємені.

Протягом перших років громадянської війни в Ємені США активно здійснювали авіаудари по позиціях АКАП та Ісламської держави (ІД), проте згодом активність Вашингтону у військових операціях практично знизилася до нуля. Авіаудари США у 2015–2018 рр. погіршили ситуацію в лідерських колах терористичних організацій у Ємені. Однак імідж Сполучених Штатів Америки був значно підірваний тим, що вони підтримували коаліцію на чолі із Саудівською Аравією, яка сприяла війні, політичній нестабільності й перетворенню ситуації в Ємені на найгіршу

у світі гуманітарну катастрофу [3]. Досі залишається під питанням доцільність залученості США до війни в Ємені й чи вона сприяла інтересам безпеки США та регіону, а не навпаки.

Зазначимо, що відразу після вступу на посаду президента США Дж. Байден оголосив, що «припиняє будь-яку американську підтримку наступальних операцій у війні в Ємені, уключаючи й відповідний продаж зброї» [3]. Проте подальша звітність засвідчила те, що підтримка США продовжувалась у формі «оборонної», уключаючи обслуговування саудівських літаків і надання іншої матеріально-технічної та розвідувальної допомоги [3]. Незважаючи на слова президента, такі дії свідчать, що США все ще продовжують сприяти, хоча й не напямую, операціям Саудівської Аравії в Ємені.

У лютому 2021 р. Дж. Байден оголосив, що його адміністрація посилить зусилля для вирішення конфлікту в Ємені. Зокрема, зазначалося про призначення спеціального посланника в Ємені та продовження допомоги Саудівській Аравії в захисті її територій від атак хуситів [1]. Згодом спеціальним посланником у Ємені був призначений Т. Лендеркінг [7], який протягом 2021 р. брав участь у переговорах із ключовими сторонами конфлікту під час серії візитів до Саудівської Аравії, Оману, ОАЕ й інших країн регіону. У березні 2021 р. Ер-Ріяд запропонував загальнонаціональне припинення вогню, проте хусити відразу відхилили таку пропозицію, заявивши, що «нічого нового» вона в собі не несе, та повторили свої вимоги до саудівців в односторонньому порядку зняти блокаду аеропорту Сани й порту Ходейда. Адміністрація Дж. Байдена критикувала хуситів за відмову від неодноразових спроб домовитися про припинення вогню та продовження наземного наступу в Ємені й повітряних нападів на цивільні об'єкти в Саудівській Аравії та ОАЕ. Лише 2021 р. хусити здійснили понад 240 нападів на Саудівську Аравію, поставивши під загрозу цивільне населення по всій країні, уключаючи й 70 000 американських громадян, які там проживають. До кінця 2021 р. хусити продовжували вимагати, щоб коаліція погодилася зняти обмеження на доступ до аеропортів і портів на півночі країни, заявивши, що до тих пір поки це не буде зроблено, жодної угоди про припинення вогню не буде досягнуто [1].

Зазначимо й те, що зусилля адміністрації Дж. Байдена також спрямовані на те, щоб перешкодити Ірану направляти допомогу хуситам. Так, у травні 2021 р. вилучено сотні контрабандної зброї на одному з рибальських човнів в Аравійському морі. Офіційні особи США зазначили, що незаконна партія направлялася з Ірану й, імовірно, призначалася хуситам. У грудні 2021 р. ВМС США вилучили 1400 штурмових гвинтівок з іранського судна, яке

«прямувало маршрутом, що історично використовувався для незаконної контрабанди зброї хуситами в Ємені» [1].

Крім того, Сполучені Штати Америки залишаються одним із найбільших донорів Ємену. Наприклад, у 2021 р. Вашингтон виділив 805,8 млн дол. на подолання кризи [1], а в лютому 2023 р. адміністрація Дж. Байдена заявила, що надішле 444 млн дол. нової допомоги Ємену. Загалом, із початку конфлікту Вашингтон надіслав понад 5,4 млрд дол. допомоги. Державний секретар США Е. Блінкен неодноразово закликав міжнародну спільноту, особливо країни регіону, допомогти закрити фінансування. Заклик до фінансування пролунав, коли ООН попередила, що дві третини населення Ємену – близько 21,6 млн – залежать від зовнішньої допомоги, а понад 2 млн єменських дітей страждають від недоїдання [2].

Ураховуючи складність конфлікту з безліччю ворогуючих збройних формувань, які змагаються за владу, малоімовірною виглядає можливість урегулювання ситуації в короткостроковій перспективі. Наразі адміністрація Дж. Байдена виправдовує постійну участь США в єменському конфлікті як підтримку дипломатії [7]. Однак треба зазначити, що деякі єменські експерти виступають проти будь-якої угоди між воюючими сторонами, зокрема між Саудівською Аравією та хуситами, стверджуючи, що це може перетворити хуситів на найсильніших військових гравців у світі. Ураховуючи нездатність міжнародно визнаного уряду об'єднати різні збройні формування, представлені Президентською керівною радою, противники хуситів сподіваються, що Саудівська Аравія та Сполучені Штати залишаться залученими в конфлікт [7]. Чим довше триватиме війна, тим сильнішими, імовірно, ставатимуть хусити, що ставить питання про те, коли втручання США стане настільки контрпродуктивним, що повне припинення участі Вашингтону у війні буде необхідним не лише з морального погляду, але й стратегічно.

У квітні 2022 р. протиборчі сторони єменського конфлікту досягли рідкісного прориву: після семи років жорстокої війни підписано перемир'я за посередництва ООН, яке значно скоротило бойові дії. Хоча відразу було незрозуміло, чи триватиме двомісячне перемир'я так довго, проте воно могло б стати першим кроком до ширшого мирного процесу. Однак двічі подовжена угода про перемир'я втратила чинність 2 жовтня 2022 р., коли хусити відновили свої періодичні атаки на нафтову інфраструктуру Ємену [5]. Незважаючи на те, що адміністрація Дж. Байдена припинила свою підтримку військових зусиль Саудівської Аравії та підтримала досягнутий за посередництва мир, зрив перемир'я свідчить про проблеми, із якими стикаються миротворці в Ємені. Невідомо, чи призведе нинішня

ситуація, яку можна назвати глухим кутом, до нової ескалації конфлікту. Проте, якщо це станеться, то очевидного шляху до миру немає і Вашингтон мало що може зробити для його створення. Ситуація показує те, що Сполучені Штати Америки мають слабкий вплив на Саудівську Аравію й Об'єднані Арабські Емірати, а також вони не мають важелів впливу, потрібних для того, щоб залучити хуситів до столу переговорів.

Треба також зазначити й те, що політика США не була головною рушійною силою квітневого перемир'я. Такий прорив здебільшого пов'язаний із самими сторонами, які на той час зайшли в глухий кут. Проте дії Вашингтону, очевидно, допомогли. Наприклад, Сполучені Штати протягом кількох останніх років закликали своїх партнерів у Перській затоці приділяти більшу увагу Ємену. У 2018 р. Вашингтон чинив тиск на Ер-Ріяд та Абу-Дабі, щоб вони припинили військову кампанію, націлену на порт Ходейда, котрий контролюється хуситами. Крім того, рішення адміністрації Дж. Байдена стримати певні продажі військової продукції в рамках політики щодо Ємену обмежило військове планування й оперативні можливості саудівської коаліції. Стурбовані тим, що вони не можуть розраховувати на підтримку США, до середини 2021 р. Саудівська Аравія та ОАЕ почали шукати нові канали для захисту своїх інтересів безпеки, зокрема відновивши відносини з Іраном і шукаючи виходу з війни в Ємені [5].

Однак дипломатія адміністрації Дж. Байдена все ж таки сприяла розвитку подій весни 2022 р. Команда ООН у Ємені виконала хорошу роботу як уклавши перемир'я, так і заохотивши прогрес у заходах зі зміцнення довіри. Проте це було б важко зробити без сильної підтримки США. Вашингтон сприяв переговорному процесу між ООН, Саудівською Аравією, ОАЕ та єменським урядом [5].

Потрібно зазначити, що за два місяці до перемир'я, у січні 2022 р., безпілотник хуситів ударив по Абу-Дабі, убивши трьох людей. Лідери Еміратів були настільки розчаровані США через те, що вони не мобілізували більш рішучу відповідь на атаку, що в лютому 2022 р. представник ОАЕ утримався від голосування на Генеральній Асамблеї ООН щодо засудження російського вторгнення в Україну [7]. Із погляду ОАЕ, так само, як і Саудівської Аравії, атаки безпілотників хуситів можуть зруйнувати їх ретельно створений імідж процвітаючої безпеки. Цілком імовірно, що Саудівська Аравія й ОАЕ можуть пообіцяти не проводити жодних авіаударів у майбутньому, якщо хусити також утримаються від здійснення атак по їхніх територіях. Ці події стали вирішальним фактором того, що Абу-Дабі та Ер-Ріяд вирішили вийти з конфлікту – обидві країни зрозуміли, що хусити можуть завдати реальної шкоди по їхніх територіях.

Потрібно також зауважити, що в травні минулого року на офіційній сторінці Державного департаменту США оприлюднено Інтегровану державну стратегію щодо Ємену (Integrated Country Strategy, Yemen) [4], у якій сформульовано зовнішньополітичні пріоритети держави. У документі підкреслено, що «стратегічне розташування Ємену вздовж важливих морських шляхів, а також поруч із важливими союзниками США та існування в Ємені терористичних загроз роблять стабільність у Ємені ключовим інтересом національної безпеки США» [4]. Важливо, що інструментом для розв'язання конфлікту США називають переговори, що свідчить про розуміння того, що збройне втручання не дало бажаних результатів.

Станом на початок 2023 р. сторони утримуються від нових великих військових дій [5]. Проте, якщо перемир'я повністю розпадеться й розгорнуться більші битви, незрозуміло, на що будуть готові піти країни, щоб зупинити насильство. Вашингтон, безумовно, мав би обмежений вплив. Найбільша прогалина в політиці адміністрації Дж. Байдена щодо Ємену – відсутність будь-яких значущих важелів впливу на хуситів. Це стало ще більш помітно тоді, коли хусити постійно гальмували будь-які мирні зусилля. Імовірно, США знову треба визнати хуситів іноземною терористичною організацією. Крім того, нещодавно ініційоване за посередництва КНР примирення між Саудівською Аравією й Іраном може вплинути й на ситуацію в Ємені. Хоча її вирішення все ж потребує прямих переговорів між хуситами та Ер-Ріядом, однак припинення підтримки протиборчих таборів Іраном і Саудівською Аравією зможе істотно знизити напругу.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Загалом, утручання США до конфлікту в Ємені, що перетворився на громадянську війну, продиктоване не лише боротьбою з тероризмом, а й історично дружніми відносинами із Саудівською Аравією, підтримка якої давала змогу посилювати владу на Близькому Сході, де США мають низку геополітичних інтересів. Крім того, продаж зброї для ОАЕ й Саудівської Аравії забезпечував економічні прибутки для США. Важливим аспектом також була й боротьба з Іраном і поширенням його впливу в регіоні. Однак війна затяглася й призвела до небажаних наслідків, перетворила Ємен на неспроможну державу, а його населення переживає гуманітарну катастрофу небачених масштабів.

Нинішнє затишся в бойових діях пропонує швидкоплинну можливість повністю припинити військове втручання США в Ємені, якою варто було

б скористатися. Припинення підтримки Вашингтоном військових дій і, передусім, військових продажів не повинно означати припинення уваги США до Ємену. Навпаки, США повинні значно збільшити гуманітарну допомогу, яка буде спрямована як на вирішення масштабів людських страждань, так і буде засобом протидії антиамериканським настроям у країні. Крім того, це підтвердить роль США як глобального лідера, що здатен брати відповідальність за стабілізацію безпекової ситуації в стратегічно важливих регіонах.

Зауважимо, що США не мають достатньо переконливих інтересів у Ємені, які б виправдовували їх причетність до однієї з найгірших гуманітарних криз у світі. Військова допомога США також не змінила терезів конфлікту: повітряна війна під керівництвом Саудівської Аравії виявилася здебільшого марною. Початкова мета очолюваної Саудівською Аравією коаліції – перемогти хуситів, вигнати їх із Сани та відновити офіційну владу – видається дедалі малоімовірною, оскільки хусити консолідують контроль у колишньому Північному Ємені, а Саудівська Аравія й Об'єднані Арабські Емірати прагнуть вийти з конфлікту. Звичайно, що Сполучені Штати повинні надалі наполягати на припиненні конфлікту шляхом переговорів, хоча зрозуміло, що будь-який шлях до переговорів буде довгим і складним. Імовірно, що хусити будуть зривати будь-які мирні зусилля, тому Вашингтону треба відшукати важелі впливу на повстанців.

По-друге, у Ємені все ще діють терористичні організації, хоча діяльність Аль-Каїди та Ісламської держави поки що відносно тиха. Більша загроза тероризму – це те, що може виникнути після закінчення громадянської війни. Роки війни залишили країну без ефективного управління. Багато з тих, хто воював проти хуситів, – це молоді чоловіки, мотивовані частково релігійними чи сектантськими переконаннями, які можуть приєднатися до екстремістських груп після завершення конфлікту [3]. Відповідно, це робить Ємен уразливим до відродження Аль-Каїди, ІД чи виникнення нового терористичного угруповання. Незважаючи на те, що війна закінчиться ще нескоро, Сполученим Штатам варто подумати про антитерористичну програму, побудовану на цивільних інструментах. Побудова ефективного управління після війни та розвиток заходів, спрямованих на пом'якшення насильницького екстремізму й реінтеграцію бойовиків, мають бути головними пріоритетами Вашингтону. Відновлення значних військових операцій проти терористичних угруповань у Ємені навряд чи зможе усунути загрозу та може порушити крихкий мир.

Водночас США повинні винести певний урок для себе зі своєї невдалої участі у війні в Ємені. А це означає, що Вашингтон повинен розробити

певні внутрішні гарантії, які зможуть вберегти країну від того, щоб вона стала стороною таких катастроф у майбутньому. США вже розуміють, що їхня підтримка Саудівської Аравії виявилася контрпродуктивною, а тривала та жорстока війна, певною мірою спричинена цією підтримкою, поглибила зв'язки між хуситами й Іраном. Співпраця повстанців із Тегераном підвищила їхню військову майстерність, що й призвело до військових атак на Саудівську Аравію та ОАЕ. Крім того, напруженість у відносинах Вашингтону з Ер-Ріядом та Абу-Дабі через стриману відповідь США на напади хуситів в обох країнах підірвала зусилля Сполучених Штатів згуртувати близькосхідних партнерів для захисту України від російської агресії. Вплив на подальшу ситуацію в регіоні може мати й перемир'я між Саудівською Аравією та Іраном за посередництва Китаю, що вимагає посиленої уваги США для збереження лідерських позицій на Близькому Сході.

Подальшого аналізу потребують перспективи збереження за Сполученими Штатами Америки ролі провідного гравця в переговорному процесі між воюючими сторонами та шляхи боротьби Вашингтону з іранським впливом у Ємені.

REFERENCES

1. Congress and the war in Yemen: Oversight and Legislation 2015–2021. (2022). *Congressional Research Service*. URL: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45046> [Accessed 15 March 2023] (in English).
2. Hagedorn, E. (2023). US announces 444 \$ million to Yemen as humanitarian needs soar. *Al-Monitor*, February 27. URL: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/02/us-announces-444-million-yemen-humanitarian-needs-soar> [Accessed 15 March 2023] (in English).
3. Hartig, L., Hathway, O. A. (2022). Still at war: The United States in Yemen. *Just Security*, March 24. URL: <https://www.justsecurity.org/80806/still-at-war-the-united-states-in-yemen/> [Accessed 15 March 2023] (in English).
4. Integrated Country Strategy, Yemen (2022, May 23.). URL: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/10/ICS_NEA_Yemen_Public.pdf [Accessed 15 March 2023] (in English).
5. Pomper, S., Hanna, W. M. (2022). How to end Yemen's forever war. *Foreign Affairs*, December 2. URL: https://www.foreignaffairs.com/yemen/how-end-yemens-forever-war?check_logged_in=1&utm_medium=promo_email&utm_source=lo_flows&utm_campaign=registered_user_welcome&utm_term=email_1&utm_content=20230313 [Accessed 15 March 2023] (in English).
6. Robinson, K. (2022). Yemen's tragedy: war, stalemate, and suffering. *Council on Foreign Relations*, October 21. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/yemen-crisis> [Accessed 15 March 2023] (in English).

7. Sheline, A. (2023). Ending counterproductive US involvement in Yemen. *Quincy Institute for Responsible Statecraft*, 38. URL: <https://quincyinst.org/report/ending-counterproductive-u-s-involvement-in-yemen/> [Accessed 15 March 2023] (in English).

Матеріал надійшов до редакції 19.06.2023 р.

УДК 327.8:502.171

Олександр Рудик,

аспірант 1-го року навчання кафедри міжнародних відносин,

Національний університет «Острозька академія»,

mail@oles.pp.ua

ORCID ID: 0000-0001-7412-7483

DOI 10.29038/2524-2679-2023-02-168-178

КЛІМАТИЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК НОВИЙ НАПРЯМ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Мета статті – розкриття сутності кліматичної дипломатії та завдань, які вона покликана виконувати для досягнення своїх цілей. Робота ґрунтується на дослідженнях українських і європейських науковців, матеріалах неурядових організацій та звітах міжнародних організацій, що стосуються цієї проблематики.

Розглянуто перелік тактичних завдань кліматичної дипломатії, які вона виконала в процесі формування міжнародного кліматичного режиму: 1) збалансування інтересів держав-учасниць слугує меті подолання розбіжностей, які виникають унаслідок відмінностей у розвитку й потенціалах різних держав світу; 2) формування однакових поглядів держав-учасниць на засоби глобальної кліматичної політики є необхідним для координації зовнішньополітичних дій і залучення до співпраці ширшого характеру над подоланням наслідків зміни клімату; основою такого механізму є інструменти «м'якої сили»: публічна, культурна та іміджева дипломатія; 3) забезпечення співучасті й співпраці між державними органами та громадянським суспільством, місцевою владою, бізнесом сприятиме постійності зовнішньої й внутрішньої політики держав у